

JURYRAPPORT

BRABANTSE
ERFGOEDPRIJS 2017

erfgoed brabant

Provincie Noord-Brabant

JURYRAPPORT

VOORWOORD

Onder het motto “Toen en toekomst reiken elkaar de hand” richt de Brabantse Erfgoedprijs zich op het stimuleren van vernieuwing en ontwikkeling in de Brabantse erfgoedsector. Door het aanmoedigen van projecten of activiteiten die erfgoed op een andere manier inzetten en die zoeken naar nieuwe vormen van samenwerking. Die het Brabantse erfgoed meenemen in een nieuwe context. Die bestaande middelen creatief en innovatief gebruiken, om een breed of nieuw publiek toegang te geven tot erfgoed.

De tweejaarlijkse Brabantse Erfgoedprijs is een initiatief van Erfgoed Brabant, in nauwe samenwerking met de provincie Noord-Brabant. De prijs bestaat uit een geldbedrag van € 10.000 en een begeleidingstraject door Erfgoed Brabant, specifiek gestoeld op de wensen en behoeften van het winnende project. Het is geen life-time award, maar een prijs om talent en innovatiekracht aan te sporen. Een stimulans voor mensen met een hart voor erfgoed, die op creatieve wijze een brug weten te slaan tussen toen en toekomst.

CRITERIA

Voor de Brabantse Erfgoedprijs 2017 werden de volgende criteria vastgesteld. Het project of de activiteit:

- Is innovatief van karakter. Innovatie wordt in deze context begrepen als creatief omgaan met erfgoed;
- Heeft betrekking op Brabant en Brabants erfgoed;
- Draagt zorg voor het behouden, vertellen en doorgeven van erfgoed naar de toekomst;
- Wordt bij voorkeur door een in Brabant gevestigde of aan Brabant gerelateerde partij gerealiseerd;
- Stelt het verhaal van de Brabander zelf centraal;
- Is in een gevorderd stadium van ontwikkeling, met idealiter reeds tastbare resultaten;
- Vormt een samenwerkingsverband tussen erfgoed en andere sectoren;
- Boekt resultaten die toegankelijk zijn voor een breed publiek en idealiter is of wordt interactie gezocht met het publiek. Bijvoorbeeld door storytelling, beleefbaarheid, co-creatie, meebeslissen en crowdsourcing;
- Vervult een voorbeeldfunctie voor de Brabantse erfgoedsector in termen van ondernemerschap en innovatie;
- Gebruikt overdraagbare ideeën en methoden van aanpak, zodat andere instellingen, projecten en activiteiten die kunnen gebruiken voor hun eigen doeleinden;
- Heeft aandacht van de pers gehad;
- Geeft blijk van lange termijn betrokkenheid en motivatie van de betrokkenen;
- Geeft concreet vorm en inhoud aan het begrip duurzaamheid.

JURY

De jury staat onder voorzitterschap van Henri Swinkels, gedeputeerde Leefbaarheid en Cultuur.
De overige juryleden zijn:

Ank Lambers docent Leisure en Creatief Denken bij Fontys International Lifestyle Studies
Gert-jan de Koster namens PopMonument, winnaar van de Brabantse Erfgoedprijs 2015
Mijke Pol historicus, journalist en schrijver
Anne Sulman beleidsmedewerker bij Cultuur Eindhoven en lid jongerenpanel Erfgoed Brabant
Florian de Visser ontwerper publieke ruimte
Marc Wiggins historicus en directeur-bestuurder Erfgoed Gelderland
Secretaris van de jury is: **Patrick Timmermans** directeur-bestuurder Erfgoed Brabant

HOE WORDT BEPAALD WIE DE BRABANTSE ERFGOEDPRIJS 2017 WINT?

1. Op basis van de aanmeldingen is een longlist samengesteld. Per aangemeld project is een jurydossier gemaakt, op basis van een standaard format. Ook zijn alle projecten getoetst op ontvankelijkheid.
2. De jury selecteerde op 12 juni 2017 uit de longlist 8 projecten die naar oordeel van de jury het meest aan de criteria voldeden.
3. Op 26 juni 2017 hielden de 8 projecten op de shortlist een pitch om hun project aan de jury en aan elkaar te presenteren.
4. Op 11 september 2017 ging de jury voor een tweede maal in beraad om uit de shortlist 3 projecten te nomineren die als waardige en gelijkwaardige kanshebbers doorgingen naar de laatste ronde.
5. De 3 genomineerden werden met een korte tekst en een filmpje gepresenteerd op de website van Erfgoed Brabant. Van 15 september 11.00 uur t/m 1 oktober 23:59 uur kon het publiek via de website een stem uitbrengen en bepalen wie de winnaar werd van de Brabantse Erfgoedprijs 2017.

AANMELDINGEN

De jury van de Brabantse Erfgoedprijs 2017 is aangenaam verrast door een bijzonder groot aantal aanmeldingen: maar liefst 72 projecten werden ingediend. Onder deze projecten waren er veel die de jury verrassen door kwaliteit, energie, creativiteit, ondernemerschap en bijzondere samenwerkingsverbanden. Deze projecten waren geografisch verspreid over de gehele provincie, met een evenwichtige vertegenwoordiging van stad en platteland. De jury constateert met genoegen dat erfgoedorganisaties volop de samenwerking aangaan met nieuwe partijen en dat steeds meer spelers van buiten het traditionele erfgoedveld erfgoed als vertrekpunt kiezen. Toch nog een kleine kritische noot: in vergelijking tot de vorige editie van de Brabantse Erfgoedprijs ziet de jury op de longlist minder innovatieve projecten. Misschien is dit wel het gevolg van de huidige dynamiek in de erfgoedwereld. Het wachten is op een nieuwe lichter frisse ideeën. De jury is benieuwd hoe dit over twee jaar zal uitpakken!

DE VOLGENDE PROJECTEN ZIJN AANGEMELD:

- Ambacht & Social Innovation op het KVL-terreinOisterwijk
- Amelia Valkenswaard
- ArchiefAtelier Eindhoven
- Atlas van de Toponiemen van Best Oirschot
- Beeldenstorm Noord-Brabant
- Behouden molenromp schuddebeurs Lage Zwaluwe
- Beleef Sprundel Sprundel
- Beleef Sprundel Dorpshuis De Trapkes Sprundel
- Bij Toontje Schoen..... Chaam
- Bijna 6 eeuwen gastvrijheid Sint-Oedenrode
- BlindWalls Gallery Breda
- Bossche Brugwachtershuisjes 's-Hertogenbosch
- Brabant Bevrijd Noord-Brabant
- Brabants Dialectenfestival..... Lieshout
- Brabants Platteland in connectie tot beeldende kunst..... Bakel
- Bredase Industrie 1900-1950 Breda
- Crossroads vertelling op kampterrein Vught
- De dodendraad leeft Noord-Brabant
- De Groene Vesting: De Linie van 1629 Zichtbaar en beleefbaar 's-Hertogenbosch e.o.
- De Scheut Bladel
- De Sint-Petrus in Boxtel - Basiliek met een kleurrijk verledenBoxtel
- De StreektijdmachineAlphen
- De Tijdijker Eindhoven
- De Verschilmakers.....Boxtel
- De Zwartmakers van Ravenstein Noord-Brabant
- Digitaal vrijheidsmonument Tilburg University..... Tilburg
- Dromen of wat we nog niet wisten Roosendaal
- Duizendarig Woud Sint-Oedenrode
- Dwarsstraat..... Berghem
- Een zakdoek met een verhaal..... Vught
- Energiefabriek..... Breda
- Erfgoed Tilburg '10 dagen op pad voor de koning' Tilburg
- Fotodocumentaire Volg de Spoorzone..... Tilburg

- Gevonden Voorwerpen Tilburg
- Herbouw Koeveringse molen Sint-Oedenrode
- Herbouw Vinkelse Molen De Zwaan Vinkel
- Herstelplan Processiepark Mariaoord Ommel Ommel
- Het geheim van de Peperstraten Loon op Zand
- Het Kouwenbergs kerkje Aarle-Rixtel
- Het Levensboek van de Expeditie Nassau Steenberg
- HisGis in Brabant Midden-Brabant
- Historisch Bedrijfsvaartuig Helmond
- Historische geografie Mierlo Mierlo
- Katholiek Brabant Noord-Brabant
- Kènderkwèèk Tilburg
- KidSee app 's-Hertogenbosch
- Koffie en thee museum de klokgevel Steenberg
- Kunst en Cultuur Centrum Eymerick Heeze
- Midden-Brabant in het Midden Loon op Zand
- Muziek uit de toren Helmond
- Natuurlijk bewegen Megen Haren Macharen Megen
- Ossuarium begraafplaats Orthen - We doen we mee ons moeder? Orthen
- Pastorietuin/Cultuurstraat Cuijk Cuijk
- Performance journalism: het verzet in Tilburg Tilburg
- Personen op het Park Best
- Pompejus onze toren Halsteren
- Poppen- en objecttheater erfgoedroute 's-Hertogenbosch
- Renovatie fabrieksgebouw en park De Ploeg Bergeijk
- Restaurant Onze Kerk en Ons Oude Raadhuis Hooge Zwaluwe
- Sibelius aan de voordeur Tilburg
- So You Think You Can Love? Tilburg
- Spoor013 Tilburg
- SPOTTN Tilburg
- Stadstraat013 Tilburg
- Tempeliers in Brabant Alphen
- Theehuis en parktuin mevrouw van Best Valkenswaard
- TilburgsAns Tilburg
- Verzamelde Tijdsbeelden 's-Hertogenbosch
- Vossenstreken Tilburg
- Waar water was Oosterhout
- Werkwarenhuis van Social Label 's-Hertogenbosch
- Zuiderwaterlinie Festival Noord-Brabant

Een beschrijving van alle ingediende projecten met een link naar hun website is te vinden op www.erfgoedbrabant.nl/beprijs2017

DE SHORTLIST (1/2)

Uit de 72 aanmeldingen werden de volgende 8 projecten geselecteerd voor de shortlist:

• Beeldenstorm

“Lege sokkels kunnen met behulp van ‘augmented reality’ weer worden gevuld met beelden en verdwenen muurschilderingen worden weer voor iedereen zichtbaar gemaakt”

Het Beeldenstorm project bestaat uit een applicatie voor alle mobiele apparaten. Met behulp van de nieuwste 3D-technieken worden kerken die beschadigd zijn tijdens de Beeldenstorm in 1566 virtueel gerestaureerd. Door samen te werken met lokale partijen wordt de kerk weer een centraal punt binnen een stad en kan er ook een basis worden gelegd voor eventuele herbestemming.

• Blind Walls Gallery

“De Blind Walls Gallery werkt aan een nieuw stadsgezicht voor Breda, geïnspireerd op immaterieel erfgoed”

De stadsmuur rondom middeleeuws Breda staat prominent afgebeeld op het oudst bekende stadsgezicht uit 1520. De stadsmuur was het symbool voor vrijheid, handel en welvaart en gaf de stad aanzien. Vandaag de dag is de stadsmuur grotendeels verdwenen. Blinde muren geven de stad een grauwe en grijze aanblik. Blind Walls Gallery geeft de stad met ruim 60 muurschilderingen, gemaakt door zowel lokale als internationale kunstenaars, weer een fris aanzien. De schilderijen zijn geïnspireerd de historie van de locaties.

• De Tijdkijker

“Een tijdreis, die zo’n 15.000 jaar geleden begint en eindigt met een terugreis naar het heden. Ontmoet jagers en verzamelaars, een prehistorische boer, een Romein en vroegmiddeleeuwse machthebbers. Hoor in de herberg de verhalen van musketiers die net een veldslag in de Tachtigjarige Oorlog hebben overleefd”

De Tijdkijker is een mixed reality-tour, verspreid over negen locaties in het Prehistorisch Dorp van Eindhoven Museum, die bezoekers meeneemt op een reis door de geschiedenis van Brabant en Eindhoven. Op het eerste oog onbewoonde locaties komen tot leven door het gebruik van ‘virtual reality’ en ‘augmented reality’.

• Bossche Brugwachtershuisjes

“Het project Bossche Brugwachtershuisjes levert pareltjes van gedragen verhalen en beelden op: over de moslimjongen en de dakloze stadsgenoot die er vrijwillig koffie schenken en er nieuwe stadsgenoten ontmoeten, over een kleindochter van een brugwachter die door het project de verhalen over haar opa te horen krijgt, over kapper Musa die gratis de brugwachter knipt”

De publieke ruimte van de Zuid-Willemsvaart naar het Zuid-Willemspark gaat van functie veranderen. Om daadwerkelijk collectieve draagkracht te creëren voor deze herinrichting ondergaan de historische brugwachtershuisjes langs de Zuid-Willemsvaart in 9 maanden een bouwritueel. Samen met bewoners, beeldend kunstenaars, schrijvers, dichters en vloggers worden verhalen opgehaald en wordt vorm gegeven aan een nieuwe collectieve functie.

DE SHORTLIST (2/2)

Uit de 72 aanmeldingen werden de volgende 8 projecten geselecteerd voor de shortlist:

• De Zwartmakers van Ravenstein

“Om Den Bosch tegen overstromingen te beschermen kwamen de hertog van Brabant en de heer van Leefdael omstreeks 1300 overeen om een stuk Maas bij Beers niet meer te bedijken. Een desastreuze beslissing voor de inwoners van het Land van Herpen: vanaf toen moesten zij haast maken als bij Grave het kanonsschot klonk. De Beerse Maas overspoelde dan duizenden hectaren land”

Met een bijzondere fietsroute wil de Stichting Leefdael voorkomen dat deze bijzondere geschiedenis verloren gaat. De fietsroute gaat langs zes historische locaties waaraan, in verhaalvorm uitgewerkte, historische casestudies zijn gekoppeld. Tezamen vormen zij een samenhangend historisch verhaal.

• De Verschilmakers: Witte Zusters in dialoog met andere wereldverbeteraars

“Hoe kun je zelf bijdragen aan een betere wereld, individueel of collectief, en een positieve transformatie bewerkstelligen in een conflictueuze wereld?”

De Verschilmakers probeert door middel van oral history het immateriële erfgoed van de Missiezusters (Witte Zusters) te bewaren en er anderen mee te inspireren. Het project wil de zusters in dialoog brengen met andere mensen die tegenwoordig het verschil willen maken in de samenleving vanuit hun idealen of roeping. En daarmee aan het brede publiek laten zien dat er ook nu nog mensen zijn met een ‘missie’.

• Het Levensboek van de Expeditie Nassau

“De Expeditie Nassau is een ontdekkingsreis met een duidelijk doel: ervoor zorgen dat Steenbergens trots wordt op haar rijke vestingverleden”

De expeditie is ontstaan vanuit de samenleving in Steenbergens. Van ondernemers tot onderwijs, van horeca tot heemkunde, van stadsraad tot stedeling en alles wat daar nog tussenin zit. Van alle ideeën die zij inbrachten, zijn de expeditieleden het meest trots op Het Levensboek. Bij zijn of haar geboorte ontvangt iedere nieuwe Steenbergenaar een eigen exemplaar en gedurende de jaren dat het kind opgroeit, komt daar steeds een nieuw deel bij. Ieder deel begint met een verhaal over de geschiedenis van de stad in woord en beeld, aangepast aan de leeftijd waarin het kind zich bevindt. Van een prentenboek voor de kleinsten tot een spannende strip voor het oudere kind.

• Werkwarenhuis Social Label

“Het ontwikkelen van een nieuwe identiteit behoedt een oude fabriek voor sloop en geeft ruimte aan nieuwe idealen”

In 2015 startte een pioniersfase voor het gebied van de voormalige veevoederfabriek De Heus in 's-Hertogenbosch. Een experiment om een verlaten gebied geleidelijk te transformeren tot een nieuwe plek voor de stad. Hier ontstaat de komende 10 jaar een creatieve wijk die sociaal, cultureel en duurzaam is. Publiek ondernemers en ontwerpers zijn nu bezig om een gebruiks- en publieksfunctie te ontwikkelen in een desolate fabriek, via de kracht van design, architectuur, communicatie en met de menselijke maat als vertrekpunt.

GENOMINEERDEN

In het tweede juryberaad zijn de bevindingen van de jury over de pitches van de shortlist projecten meegenomen in de beoordeling en zijn punten als innovatiekracht en de potentie tot ontwikkeling nog eens kritisch onder de loep genomen. De jury stond voor de lastige taak om drie genomineerde projecten te selecteren, die alle een volwaardige potentiële winnaar van de Brabantse Erfgoedprijs 2017 zouden zijn. Uiteindelijk hebben de mate waarin projecten de potentie hebben om zich verder te ontwikkelen en om anderen te inspireren, tezamen met de originaliteit van het project, de doorslag gegeven bij de keuze van de jury. De volgende drie projecten zijn genomineerd voor de Brabantse Erfgoedprijs 2017:

Blind Walls Gallery

Blind Walls Gallery geeft een creatief en verrassend antwoord op de stedelijke uitdaging van lege, blinde muren, die de stad een grijs en grijs uiterlijk geven. Gerenommeerde kunstenaars worden ingezet om minder fraaie plekken in de stad Breda weer een fris aanzien te geven, met de rijke historie van de stad als inspiratiebron. Een groeiend aantal muurschilderingen vertelt zo op laagdrempelige en esthetisch aantrekkelijke wijze het kleine en grote erfgoedverhaal van Breda aan een breed publiek. Door samen te werken met verschillende belanghebbenden ontstond een spannende cross-over tussen erfgoed en anti-graffitibeleid in de vorm van hedendaagse verbeelding. De jury moedigt het project aan om het veelomvattende verhaal van Breda door de tijd heen in nieuwe muurschilderingen nog duidelijker over het voetlicht te brengen.

Levensboek van de Expeditie Nassau

Het Levensboek van de Expeditie Nassau zag het levenslicht door de creatieve input van betrokken inwoners van de stad Steenberg. Deze vertaalden een traditioneel medium - een 'boek-van-ikke' - naar de belevingswereld van kinderen en jongeren van nu. Het boek nodigt jonge Steenbergers actief uit om het erfgoedverhaal van hun stad te ontdekken en tegelijkertijd hun persoonlijke verhaal over avonturen en ontdekkingen in Steenberg vast te leggen. Daarmee leggen zij weer een rijke bron aan voor het erfgoed van de toekomst. De kans dat het Levensboek echt gaat leven is groot, omdat concept is goed doordacht en slim inspeelt op wat kinderen en jongeren van nu prikkelt. Bovendien wordt het project omarmd door het lokale onderwijs. De jury heeft veel waardering voor de bevolgen wijze waarop trotse Steenbergers dit verrassende project hebben bedacht, doordacht en ontwikkeld.

De Verschilmakers

De Verschilmakers koppelt op een slim doordachte wijze mensen met een specifieke missie aan elkaar: Missiezusters van Onze Lieve Vrouw van Afrika, die vanaf 1896 hun opleidingshuis in Brabant hadden, en mensen die vanuit hun idealen een verschil willen maken in de samenleving nu. Door in dialoog te gaan met elkaar en persoonlijke verhalen vast te leggen leren de hedendaagse verschilmakers van de ervaring van de zusters die decennia lang gewerkt hebben in de missie. Verworvenheden uit de geschiedenis van de congregatie krijgen daarmee een praktische vertaling naar het nu. De jury heeft veel sympathie voor het uitgangspunt van dit project: mensen die hun - al dan niet spirituele - overtuiging en hun gemeenschapszin omzetten in 'doen'. Een mooi voorbeeld van een project met een weliswaar klein publiek, maar met een grote impact.

— EN DE WINNAAR IS... —

In totaal zijn **4191** stemmen uitgebracht door het publiek op de finalisten.
Na maanden van spanning werd op 5 oktober 2017 de winnaar van
de Brabantse Erfgoedprijs 2017 bekendgemaakt door
Henri Swinkels, gedeputeerde Leefbaarheid en Cultuur.

De winnaar is, met in totaal **1698** stemmen:

Blind Walls Gallery

*De jury feliciteert Blind Walls Gallery van harte met de prijs en het
bijbehorende begeleidingstraject.*

erfgoed brabant

Provincie Noord-Brabant